

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 18. marca 1892.

Politiški oddelek.

Reforma davkov.

Minoli mesec predložil je finančni minister Steinbach državnemu zboru načrt preosnove neposrednih davkov. Ta načrt se je že dolgo obetal. Ne le sedanji finančni minister temveč tudi prejšnji ministri so spoznavali potrebo, da je treba davke tako premeniti, da se bogatinom nalože primeroma višji davki. Liberalci sami tudi niso upali naravnost nasprotovati taki reformi davkov, ali za kulisami so pa znali s svojim vplivom vse preprečiti.

Liberalna vlada bi se nikdar ne bila upala lotiti take reforme davkov, kakor se tudi ni upala obdačiti borze. Bila je preveč odvisna od židovskih bogatinov, kateri se kaj radi odtegujejo visokim državnim davkom. Pa tudi konservativna vlada ni takoj prva leta se mogla lotiti te važne zadeve. Dokler je potrebovala vedno novih državnih posojil, to ni bilo mogoče, ker je finančni minister moral gledati, da ostane v dobrih razmerah z bogatimi bankirji. Katera država potrebuje posojil, ne sme se jim zameriti. To je posebno dobro že čutila Rusija. Na vseh borzah je hitro padla veljava ruskemu rublju in slabi vpliv se je kmalu pokazal v vsem ruskem narodnem gospodarstvu. Baš pritisk židovskih financijerjev je mnogo pripomogel k težki gospodarski krizi, v kateri je sedaj Rusija.

Naša država je zatorej morala poprej narediti ravnotežje v narodnem gospodarstvu, še le potem je mogla misliti na tako reformo davkov. Da se je doseglo to ravnotežje, za to je največ zahvaliti prejšnjo državno-zborsko večino in pa finančnega ministra Dunajevskega. Da ni Dunajevski pripravil pota, gotovo bi se tudi Steinbach ne mogel lotiti z vspehom reforme davkov.

Dosedaj je vsaka reforma davkov imela le namen povišati državne dohodke. Zaradi tega so že bili davkoplačevalci najbolj veseli, če se o kaki reformi davkov

ničesa govorila ni. Nova davčna reforma je v tem oziru vsa drugačna. Njen namen ni povišati državnih dohodkov, temveč izrečno določa, da dohodki ostanejo stari. Ko bi se le kaj več dobilo od nove vredbe davkov, se bode pa pri nekaterih davkih odpustilo.

Da je nameravana preosnova davkov dobra, dokazuje pač to, da so se proti nji oglasili že nekateri liberalni židovski listi. Ti listi se za interes manj premožnih razredov dosti ne brigajo, ali jako občutni so pa, ko bi se kako naložila večja bremena bogatim kapitalistom. Posebno jim ne ugaja način, kako se bode davek odločeval, da se bode pri tem oziralo tudi na najemnino, ki jo kdo plačuje od svojega stanovanja. Neki dunajski list toži, da se bode premalo oziralo na izpovedbe obdačencev in modruje, da so zlasti boljši in premožnejši stanovi že dovolj poštene, da bodo po pravici povedali svoj dohodek, in to že zaradi tega, da se jim umazanost ne bode mogla očitati. Vsakdo bode pač priznal, da bi baš bogati židje utajili mnogo dohodkov, ko bi se njih besedam verjelo. Vsaj je znano, da se židje radi odtegujejo vojaški dolžnosti, ravno tako se tudi plačevanju davka. Da se ne boje očitanja umazanosti, zato pa imamo pač dovolj dokazov. Da se v premogokopih na Moravskem, ki so v židovskih rokah, tako slabo plačujejo delavci in prav nečloveški izrabljajo delavske moči, tudi ni lepo, ali bogati židje to vendar trpé, če tudi se je stvar že večkrat preresetavala po raznih listih.

Načrt novega davčnega zakona je obširen, ima v vsem 316 paragrafov. Ž njim se bode reformovala pridobitkarina in dohodarina. Važna je določba, da se vsaki večji dohodki imajo porabiti za ponižanje zemljiškega, hišnega in pridobitnega davka. Od novega davka se bode lep del prepustil tudi deželam, kar je potrebno, ker deželni stroški povsod rapidno naraščajo.

Preosnova davkov je razdeljena v štiri zakone, v zakon o splošni pridobitkarini, v zakon o pridobitkarini od podjetij, katera so zavezana javno polagati račune, v zakon o obdačenju plač in zakon ob obdačenju osebnega dohodka.

Prvi davek bodo morala plačevati ona podjetja, katera so proračunjena na dobiček. Izvzete so zadruga, dela za mezdo, kmetijstvo in gozdarstvo. Oproščene so šivilje, perice in likarice, hišna industrija, zasebni učitelji in pisatelji. Oprostiti se pa morejo tudi obrtniki, ki delajo brez pomočnika ali pa samo z jednim pomočnikom. Ta davek bodo razdeljevale posebne cenilne komisije. Četrtno članov bode v te komisije imenoval finančni minister, polovico jih volijo obdačenci sami, četrtno pa trgovska in obrtna zbornica. Davek bode kontingentiran, to je za vsak okraj ali deželo se bode določilo, koliko da ima plačati in omenjene cenilne komisije bodo torej imele le odločiti, kako naj se potem davek razdeli na posamične obrtnike. Davčna svota se bode razdelila na posamezne okraje na podlagi sedanjih davčnih uspehov. Poznejše premembe bode pa imela ukreniti posebna komisija devetih članov. Tretjina članov v to komisijo imenuje finančni minister, tretjino gospodska, tretjino pa poslanska zbornica.

Pridobitkarina od podjetij, ki morajo polagati javne račune, bode se določila po bilancah, pri čemer se bodo vselej odštele obresti od dolgov.

Davek od plač se bode tako uredil, da bodo vse plače do 600 gld. proste davka, od 600 do 2000 gld. se bode plačevalo 1 %, do 2400 gld. 1 1/2 %, do 3300 gld. 2 %, do 4200 gld. 2 1/2 %, do 5000 gld. 3 %, do 6000 gld. 4 %, do 7500 gld. 5 %, do 9000 gld. 6 %, do 10000 gld. 7 %, do 12000 gld. 8 %, do 14000 gld. 9 %, čez 14000 pa 10 %. Stanovnina je davka prosta. Službodajatelji imajo odtegniti davek in ga plačati.

Potem se vvede rentni davek, to je davek od dohodkov od premoženskih predmetov in premoženskih pravic. Izvzete so one obresti, katerim je s kakim posebnim zakonom zagotovljeno, da so proste davka. Prosti davka so pa tudi taki dohodki izpod 300 gld. in hranilnične obresti pod 525 gld. Rentni davek znaša 10 % pri vseh neoprosčenih državnih vrednostih papirjih, pri vseh inozemskih obligacijah in posojilih in drugih takih dohodkih 2 %. S tem davkom zadenejo se obresti in dividende delnic onih podjetij, katere so oproščene pridobitkarine, kar je posebno važno.

Osobni dohodninski davek bodo pa morali plačevati vsi avstrijski državljani. Davku niso podvrženi dohodki do 600 gld. Pri določitvi tega davka se imajo odšteti stroški za vršbo obrta, odpisi, zavarovalne premije, obresti od obrtnih in zasebnih dolgov izredne slučajne dohodke, kakor dedščine i. t. d. Ta davek se začne s 0.6 % in se nadaljuje do 4 % na nastopni način: Od 625 gld. je 3 gld. 60 kr., od 650 gld. 4 gld., od 700 gld. 4 gld. 80 kr., od 750 gld. 5 gld. 40 kr., od 800 gld. 6 gld., od 850 gld. 6 gld. 80 kr., od 900 gld. 7 gld. 60 kr., od 950 gld. 8 gld. 40 kr., od 1000 gld. 9 gld. 20 kr., 1100 gld. 10 gld., od 1200 gld. 12 gld., od 1300 gld. 14 gld., od 1400 gld. 16 gld., od 1500 gld. 18 gld., od 1600 gld. 20 gld., od 1700 gld. 22 gld., od 1800 gld. 24 gld., od 1900 gld. 27 gld., od 2000 gld. 30 gld., od

2200 gld. 34 gld., od 2400 gld. 39 gld., od 2600 gld. 44 gld., od 2800 gld. 49 gld., od 3000 gld. 55 gld., od 3300 gld. 62 gld., od 3600 gld. 71 gld., od 3900 gld. 80 gld., od 4200 gld. 90 gld., od 4600 gld. 101 gld., od 5000 gld. 114 gld., od 5500 gld. 129 gld., od 6000 gld. 146 gld., pri 6500 gld. 163 gld., od 7000 gld. 181 gld., od 7500 gld. 199 gld., od 8000 gld. 217 gld., od 8500 gld. 235 gld., od 9000 gld. 253 gld., od 9500 gld. 272 gld., od 10000 gld. 291 gld., od 11000 gld. 319 gld., od 12000 gld. 357 gld., od 13000 gld. 395 gld., od 14000 gld. 433 gld., od 15000 gld. 471 gld., od 16000 gld. 510 gld., od 17000 gld. 550 gld., od 18000 gld. 590 gld., od 19000 gld. 630 gld., od 20000 gld. 670 gld., od 22000 gld. 730 gld., od 24000 gld. 800 gld. Od 24000 do 100000 gld. se davek pri vsacih 2000 gld. povekša za 80 gld. Od dohodkov nad 100000 gld. do 105000 je plačati davka 4000 gld., torej 4 %. Potem se pa davek povekša od vsacih daljših 5000 gld. za 200 gld.

Pri odmerjenju tega davka se za odšteje pri dohodkih izpod 2000 gld. za vsacega člana rodbine 25 gld., če se imata v mestih, imajočih nad 10000 prebivalcev, preskrbovati vsaj 2, v manjših mestih pa štirje rodbinski člani še poleg gospodarja in gospodinje. Če se pri tem dohodek zmanjša pod 600 gld. odpade vsak davek. Pri dohodkih izpod 5000 gld. se more ozirati tudi na vse druge okoliščine, ki pomanjšujejo plačilno zmožnost dotičnikovo in se more davek odmeriti za jedno, dve k večjemu tri stopinje.

Ta davek se bode odločil po lastni izpovedbi dotičnikovi in po cenitvi posebnih komisij. Polovica članov cenilne komisije bode volil občinski odbor, polovico imenoval finančni minister. V vsaki deželi bode posebna vzklicna komisija, pri kateri se bode pritožiti proti sklepom prvotne komisije. V deželno komisijo voli polovico zastopnikov deželni zbor, polovico pa jih imenuje finančni minister. Cenitve prvotne komisije se bodo morale v občinskem uradu razložiti javno na ogled.

To so v kratkem glavne določbe vsacega načrta. Te določbe so gotovo velike važnosti. Iz njih je razvidno, da bodo imele veliko važnost razne komisije, ki bodo ta davek razdeljevale. Ker bodo v te komisije volili deloma davkoplačevalci sami, bodo morali biti jako previdni pri teh volitvah. Gledati bodo morali, da izvolijo pravične može. Ker pa občinski odbor, trgovska zbornica, deželni in državni zbor tudi odpošiljajo člane v te komisije, dobé ti zastopi večjo važnost, zaradi tega bodo pa morali davkoplačevalci tudi biti opreznější pri teh volitvah. Dobro je, če se bodo že dolgo pred volitvami vselej preudarili, koga naj volijo v ta ali oni zastop in se ne bodo dali varati od raznih agitatorjev pred volitvami. V zadnjem trenutku se večkrat ne morejo prav presoditi dobre in slabe lastnosti kacega moža. Vsled tega večkrat pride v zbor mož, ki je najbolj kričal in največ obetal, v zboru pa le prerad svoje obljube pozabi in se zlasti v narodno-gospodarskem oziru kaj malo ozira na volilce svoje in ki sploh narodno zastopstvo za dovolj

resno ne zmatra. Mož ne smete več presojati po frazah, temveč po njih delih. Tudi se ne smejo presojati le jednostransko, le z jednega stališča, temveč kandidata z vseh stališč oglejte, če je pravi za vašega zastopnika. Po volitvah nič ne pomaga zabavljati po gostilnah.

Kolikor večja oblast se da zastopom, tem večje pozornosti je treba pri raznih volitvah. Nas je nov davčni načrt že zaradi tega razveselil, ker daje več pravic obdačencem in pa narodnim zastopom. Vsacega razširjenja ustavnih pravic se mi veselimo in le želimo, da bi prebivalstvo znalo si dobro posluževati danih mu pravic. Če davki v bodoče ne bodo prav razdeljeni, si bode vlada lahko roke umila, rekši: „Dala sem vam dovolj pravic, zakaj jih pa niste uporabili.“

Posebno pa moramo odobrovati, da sedaj zginejo oni skrivni zaupni možje, ki so dosedaj bili skoro jedino merodajni za davčne urade. Mej njimi so bili večkrat ljudje, ki niso veljali za posebno poštene. Sedaj se bode dobro vedelo, kdo je član kake komisije. V javnosti se nikdo ne bode upal tako pokazati pristranosti, kakor se je na skrivnem, kjer je lahko si ohladil večkrat tudi osebno jezo nad nasprotnikom s tem, da je davčnim uradom previsoko naznanil njegove dohodke.

Več dobrih strani ima nov davčni načrt, to se ne da tajiti, da pa tudi ni brez slabih, je gotovo, kajti nobeno delo ni popolno. Naloga državnemu zboru bode, da mu odvzame, kolikor je moč, te slabe strani. Sploh je pa želeli, da se stvar hitro reši, kajti nižji sloji avstrijskega prebivalstva že težko čakajo pravičnejše razdelitve davkov.

Politični pregled.

Deželni zbori. — Štajerski deželni zbor izvolil je v deželni odbor liberalca dr. Reicherja z veliko večino. Slovenci in nemški konservativci glasovali so za slovenskega poslanca Jermana. Liberalna večina je s tem pokazala, da Slovencem neče biti pravična. Tretjina prebivalstva štajerske dežele je slovenska, ali v deželnem odboru nima nobenega zastopnika. — Koroški deželni zbor je volil poslanca Murija v verifikacijski odsek, kateri odsek nima nobenega pomena. V druge odseke pa ni voljen noben slovenski poslanec. Večina je pokazalo torej svojo nespravljivost proti Slovencem. — Postopanje štajerskega in koroškega deželnega zbora mislimo, da bode pač slednjemu oči odprlo, da od deželne avtonomije nimamo Slovenci nič dobrega pričakovati. Ozek je delokrog deželnih zborov, ali štajerski in koroški Slovenci morajo le Boga zahvaliti, da ni širji, ker bi deželna zbora gotovo porabila ves svoj vpliv, da ugonobita Slovence. — Nekateri deželni zbori so izrekli obžalovanje, da se lani deželni zbori niso bili sklicali, in pa nado, da se letos še jedenkrat skličejo.

Sprememba valute. — Na Dunaju se posvetuje enketa zastran vredenja denarne vrednosti. Kakor se kaže, dobimo nov denar po pol goldinarja, ki se bode imenoval krona.

Češkonemška sprava. — Vse spravne predloge so se izročile posebnemu odseku. Odsek pa ni začel precej svojih posvetovanj, temveč je na predlog Mladočeha Herolda sklenil, da začne posvetovanje, kadar se bodo odsekovemu predsedniku knezu Lobkovicu zdelo umestno sklicati ga v ta namen. Za Heroldov predlog glasovali so Staro-Mladočehi in veleposestniki. Samo Nemci, ki so zahtevali, da se posvetovanja takoj začnó,

so glasovali proti Heroldovemu predlogu. Odsekov predsednik najbrž ne bode sklical kmalu seje. Odsek pa v podrobnejšo razpravo o spravni predlogah ne bode prišel, temveč bode sklenil, da se stvar odloži, za to so namreč Staročehi in veleposestniki. Mladočehi pa hočejo, da se ona stvar kar zavrne. Vlada pa tudi ni več tako navdušena za spravo. Vladni listi že pišejo, da je to le provincijalna zadeva, ki nima nobenega pomena za vso državo. Vladi se tudi za spravo ni treba več toliko navdušenosti, ker dobro ve, da Nemci več ne pojdejo iz češkega deželnega zbora.

Srbija. — Kraljica Natalija je vse svoje dvorstvo v Belemgradu odpustila in je regentstvu to pismeno naznanila. V pismu se je tudi izjavila, da so vesti o njenem povratu v Srbijo neistinite in da ne bode prej stopila na srbska tla, da se jo pokliče, in to pričakuje od svojega otroka. — Te dni dovršila so se v Srbiji mej vlado in razkraljem Milanom dolga pogajanja. Srbska vlada je željam kralja Milana ustregla, ga je primerno odškodovala, ta pa se je odpovedal vsem dostojanstvom in pravicam v Srbiji. Dotični zakon določuje, da Milan preneha biti član srbske vladajoče kraljevske hiše Obrenovičeve in da izgubi vse pravice, ki so s tem v zvezi. Kralj nima niti od države niti od vladarske hiše kaj tirjati in ne more brez dovoljenja skupščine več postati srbski državljani. V Srbijo nazaj priti, se tam muditi ali naseliti, mu je prepovedano. Le v slušaji, če sin opasno zboli, zamore mu regentstvo sporazumno z vlado dovoliti, da sme za časa boleznii bivati v Srbiji.

Bolgarija. — Dr. Vulkovičevega morilca še nimajo. Turška vlada sicer pridno zasleduje stvar, toda pozitivnega vspeha še ni dosegla. Te dni zapelo je turško redarstvo v Carigradu nekega Vladimira Šišmanova, ker se govori, da je ta v zvezi z morilcem Vulkovičevim. Ker je pa Šišmanov če tudi rojen Bolgar, podanik ruski, morala ga je Turčija izročiti ruski oblasti. Bolgarska vlada je zaradi tega jako pobita in kliče evropske velesile, posebno Avstrijo in Anglijo na pomoč, da ji priskočita in pomagata.

Italija. — Kakor se poroča, bo vlada v kratkem predložila zbornici načrt zakona glede uporabe one nesrečne klavzule o vinski carini, ki se nahaja v trgovinski pogodbi z Avstro-Ogersko. — Poslanec Chiala je izdal jako zanimivo knjigo, v kateri dokazuje, da Francija ni bila nikoli naklonjena Italiji. Ako se je Napoleon III. sem ter tja kazal prijatelja Italiji, je to storil vselej proti javnemu mnenju Francije. — V italijanski zbornici posvetujejo se te dni o državnem proračunu. Poslanec Lidney-Sonnino, sicer noben poseben vladin nasprotnik, je pri razpravi v jako slabo luč postavil državno gospodarstvo. Dokazal je namreč, da je letošnje leto 8 do 9 milijonov več primankljeja, nego se je izračunil in je zatrdil, da bo prihodnje leto gotovo 65 milijonov primankljeja. Te številke jasno kažejo, da je finančno stanje v Italiji jako neugodno in težko bo drugače, da bo nastala zaradi slabega gospodarjenja ministerska kriza.

Francija. — Radikalci strastno napadajo republičanskega predsednika Carnota, češ, da je ta na svojo roko pogajal se s papežem. Kak bo nasledek tem napadom, pokazala bo prihodnjost, vsekako pa že zdaj lahko rečemo, da bo Carnot počasi zaupanje izgubil in da bo celo njegova zopetna izvolitev predsednikom postala dvomljiva.

Grško. — Zadnjič smo poročali, da si je novo Konstantopulosovo ministerstvo pridobilo občno zaupanje. Nova poročila pa pravijo, da temu ni tako in da bo vlada morala razpustiti zbornico ter razpisati nove volitve. Če si bo pa z novimi volitvami priborila vladna oziroma kraljeva stranka večino v zbornici, to tudi še ni gotovo in vladni krogi se prav boje, da ne bi bilo revno nasprotno.

Rusija. — Grofa Leva Tolstega, o katerem smo poročali, da se mu je zabranilo zapustiti graščino „Jasnaja Po-